

1

Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan

Organisasjonen

Kommunestyret 27 representanter

Ordfører

Kontrollutvalg

- 5 medlemmer

Formannskap

- 9 medlemmer

Hovedutvalg for nær- miljø og kultur (HNK)

- 11 medlemmer

Hovedutvalg for opp- vekst og levkår (HOL)

- 11 medlemmer

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne (MNF)

- 7 medlemmer

Eldrerådet

- 5 medlemmer

Ungdomsrådet

- 9 medlemmer

Barn og unges kommunestyre (BUK)

- 18 medlemmer

Administrasjonsutvalg/ Likestillingsutvalg (ADM)

- 6 medlemmer

Kommuneplanutvalg

- 9 medlemmer

Rådmannen

- Inkl. økonomi, personal- og organisasjonsutvikling og kommunikasjon og demokrati

Helse og velferd

- Inkl. felles, heldøgntjenester, sykehjem, dagsenter, hjemmetjeneste, boligjeneste, tjenestepanlegging og helsetjenester.

Tekniske tjenester

- Inkl. renovasjon, renhold, teknisk drift, bygg og eiendom

Kultur

- Inkl. fritid, kulturskole, idrett, Tungenes fyr, Vistnestunet og folkebibliotek

Oppvekst

- Inkl. tre skoler med skolefritid, barnehage, voksenopplæring, barnevern og PPT.

Miljø og samfunnsutvikling

- Inkl. arealplanlegging, byggesak, oppmåling og jordbruk

Nav Randaberg

- Inkl. sosialtjeneste, flyktninger, økonomisk rådgivning og jobbveiledning.

Eierskap:

Interkommunale selskap (IKS):

- Interkommunalt vann-, avløps- og renovasjonsverk (IVAR)
- Brannvesenet i Sør-Rogaland
- Stavangerregionen Havn
- Interkommunalt arkiv i Rogaland IKA
- Rogaland revisjon
- Sørmarka Flerbrukshall
- Multihallen i Sandnes og Storhallen i Randaberg

Interkommunalt samarbeid:

- Randaberg interkommunale PPT
- Rogaland kontrollutvalgssekretariat

Foreninger/samarbeid:

- Ryfylke friluftsråd
- Jæren friluftsråd
- Voldtektmottaket/Legevakt, Stvgr
- Region Stavanger BA
- Viltneemd
- Interkommunalt kulturråd
- Tilsynsutvalg Jærestrendene
- Transportsamarbeid Nord-Jæren
- Småbåtforeninger Skiftesvik og Ryggstranden

Stiftelser:

- Jærmuseet
- Rogaland Arboret
- Krisesenteret i Stavanger

Aksjeselskaper:

- Lyse Energi
- Randaberg Rennesøy bygdeblad
- Ranso Treindustri
- Greater Stavanger Economic Development
- Allservice
- Attende

Rådmannens ledergruppe

>> Rådmannens budsjettforslag legger til grunn en videreføring av det relativt lave investeringsnivået fra i fjor, men det er lagt inn driftsmidler for å kunne gi mer tjenester til innbyggerne i takt med økt behov (langt flere eldre og flere brukere med behov for tilrettelagte tjenester).

1) Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan

Dette dokumentet er rådmannens forslag til budsjett for 2021 og økonomiplan for 2021-2024 for Randaberg kommune. Forslaget er utarbeidet med bakgrunn i budsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023, virksomhetsplaner for 2020, tertialrapporter i 2020, årsmeldingen for 2019 og KS-sak 29/20 Rammesak 2021. Budsjettet er basert på regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2021.

Rådmannens budsjettforslag legger til grunn en videreføring av det relativt lave investeringsnivået fra i fjor, men det er lagt inn driftsmidler for å kunne gi mer tjenester til innbyggerne i takt med økt behov (langt flere eldre og flere brukere med behov for tilrettelagte tjenester).

1.1 Flere eldre gir økte inntekter og økte kostnader

Statistisk Sentralbyrå (SSB) la fram ny befolkningsframskrivning i sommer. Framskrivningene har tatt mer høyde for ulik historisk utvikling i kommunene. Framskrivningene for Randaberg kommune viser at vi vil få en mer markant og tidligere økning i antall eldre enn tilsvarende framskrivning fra 2018 tilsa.

Figuren til høyre viser utviklingen i de aldersgruppene som bestemmer omfanget av de mest omfattende tjenestene våre (pleie og omsorg, barnehage og grunnskole).

Befolkningsframskrivningen er lagt til grunn i rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan. Rådmannen har økt budsjettet til Helse og velferd gjennom hele økonomiplanperioden.

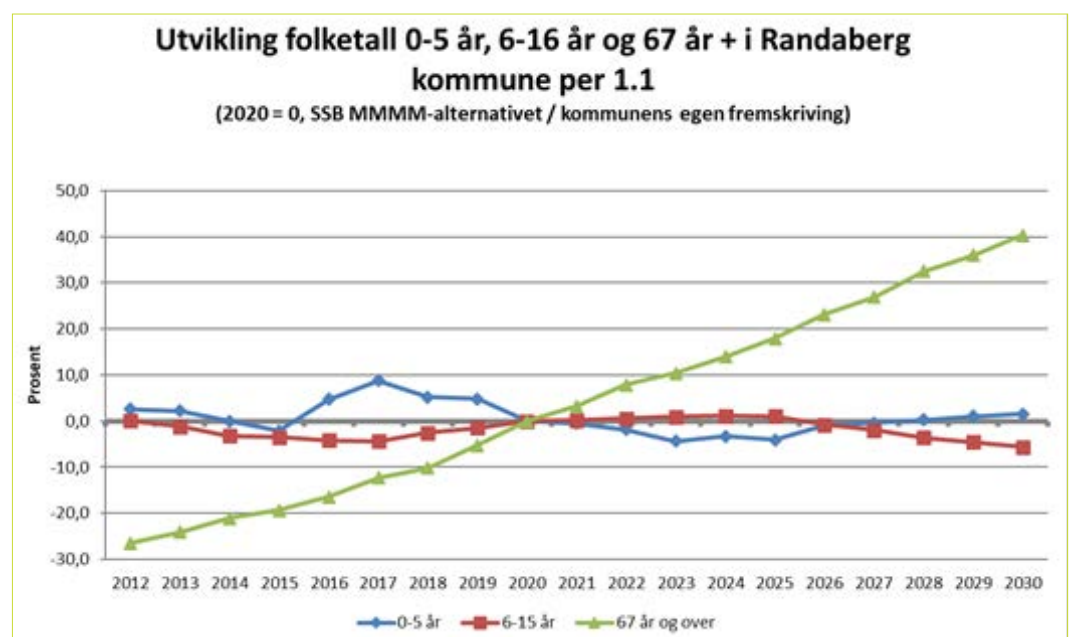
Helse og velferd satser på de minst kostnadskrevende tiltakene som dagsenter/dagaktivitetstilbud, hjemmebaserte tjenester og botilbud med heldøgns bemanning. I slutten av økonomiplanperioden er det også lagt inn at de siste fire sykehjemsplassene tas i bruk, og det er satt av planleggingsmidler for å utvikle resten av Vardheimområdet, inkludert det gamle sykehjemsbygget.

1.2 Koronapandemien vil prege 2021

Regjeringen har signalisert at de vil gi kommunene 7,3 milliarder kroner ekstra i koronahjelp i 2021. Regjeringen legger til grunn at dette skal dekke ekstrakostnader og reduserte inntekter i første halvår 2021. Av dette vil primærkommunene få 5,9 milliarder kroner. 4,4 milliarder kroner gis som økt innbyggertilskudd, mens 1,5 milliarder kroner fordeles som skjønnsmidler.

Randaberg kommune sin del av økt innbyggertilskudd er 9,2 mill. kr. Rådmannen har i sitt budsjettforslag lagt inn et tiltak der kjente økte utgifter og reduserte inntekter i 2020 knyttet til koronapandemien er forlenget i et halvt år. Rådmannen har også redusert skatteinntektene med netto 5,2 mill. kr i dette tiltaket. Tiltaket er balansert med 9,2 mill. kr i økt rammetilskudd.

Randaberg kommune vil få mer utgifter enn det som er lagt inn i dette tiltaket. Tiltaket tar høyde for faste utgifter for en del av tiltakene, men ikke

alle variable kostnader (for eksempel faktisk bruk av smitteavdelingen, omfattende smittesporing). Rådmannen legger til grunn at dette vil kunne dekkes gjennom skjønnsmidlene (der vi med en «normalfordeling» vil få i overkant av 3 mill. kr).

1.3 Innsparingene fortsetter

Fra 2009 er tjenesteområdets budsjetter årlig redusert for å oppnå handlingsrom til nye driftstiltak og nødvendige investeringer. Nye oppgaver/flere tjenestemottakere har ført til at budsjettene til tjenesteområda har økt, til tross for de generelle reduksjonene. God økonomistyring og nøktern drift over flere år gjør at viktige tiltak har blitt iverksatt og at satsninger i statsbudsjettet har blitt gjennomført.

Det er gjennomført reduksjoner i tjenesteområdets budsjetter fra 2009 til 2020, som isolert sett gjør at budsjettet for 2020 er mer enn 75 mill. kr lavere enn det ville vært uten disse reduksjonene.

I tillegg er det ikke gitt kompensasjon til tjenesteområda for generell prisstigning i perioden 2009-2012. Det innebærer også en effektivisering på 3-4 mill. kr årlig.

I 2013 ble det gitt full kompensasjon for prisstigning. For 2021 har rådmannen lagt inn midler for å dekke prisstigning på kjøp av utvalgte tjenester i tjenesteområda, men ikke fullt på kjøp av varer, noe som tilsvarer en effektivisering på 2 mill. kr. Det samme ble gjort i 2014-2020.

Økte utgifter og økt innslagspunkt til ressurskrevende tjenester, bosetting av færre flyktninger, satsning på digitalisering og hverdagsteknologi, flere årsverk i hjemmetjenester og plasser i PU-boliger gjør at budsjettet for 2021 og økonomiplanen for 2021-2024 blir lagt fram med innsparingstiltak i tillegg til de 3 millioner kroner som lå i vedtatt økonomiplan for 2021.

>> I økonomiplanperioden 2021-2024 vil Randaberg kommune betale omtrent like mye i avdrag som det vi tar opp i nye lån.

I 2019 bestemte vi at Harestad skole trinn to skulle utsettes, for å redusere opptak av nye lån og bremse veksten i netto lånegjeld. I årets forslag til økonomiplan for 2021-2024 vil Randaberg kommune betale omtrent like mye i avdrag i økonomiplanperioden som det vi tar opp i nye lån.

I budsjettprosessen er det mange ønsker og behov som blir tatt opp fra tjenesteområda og politi-

kerne. Det er vanskelig å få alle disse inn i et balansert budsjett. Det er også slik at det er lettere å la være å legge inn et nytt tiltak framfor å slutte med / redusere noe en allerede gjør. Dette preger rådmannens tilnærming til å la kommunen ta på seg nye forpliktelser.

1.2 Skatteinntekter i 2020

Skatteinntektene i 2020 ser ut til å bli lavere enn budsjettert nivå. De er fortsatt ikke på det nivået de var på i Randaberg og omkringliggende kommuner før oljekrisen. Deler av dette blir kompensert gjennom systemet med inntektsutjamning. I 2020 har vi hatt en nedgang i skatteinntektene knyttet til både koronapandemien og lavere oljepris.

I prinsippet får kommunene kompensert nedgangen i skatteinntekter som følge av koronapandemien. Men dette er på makronivå, for Randaberg

kommune sin del får vi ikke kompensasjon som dekker hele reduksjonen i 2020. I vedtatt økonomiplan lå det inne en forutsetning om at skatteinntektene gradvis skal oppover mot tidligere nivå. Dette er optimistisk og usikkert. Dersom vi har fått en permanent nedgang i lønnsnivået i forhold til resten av landet, vil vi få permanent lavere skatteinntekter.

1.3 Økte driftskostnader og reduserte inntekter

På noen områder tilsier utviklingen i demografi eller andre forhold at driftsutgiftene vil øke i 2021. I rådmannens budsjettforslag er det også lagt inn driftsmidler knyttet til nye investeringer.

>> Skatteinntektene i 2020 ser ut til å bli lavere enn budsjettert nivå. (...) Randaberg kommune får ikke kompensert hele reduksjonen.

Alle endringer som er lagt til grunn i rådmannen sitt budsjettforslag blir vist som tiltak samlet i eget kapittel. Her er bare noen av tiltaka nevnt.

Vedtatt økonomiplan legger til grunn at skatt og rammetilskudd skal øke fordi innbyggertallet øker mer enn gjennomsnittet i Norge, og at vi også får forholdsvis flere eldre enn andre kommuner. Vi har færre eldre enn gjennomsnittskommunen og derfor større potensiale for vekst. Fra 2020 til 2021 har vi hatt en større økning i rammetilskuddet (1 mill. kr) enn økonomiplanen la opp til.

Innslagspunktet for ressurskrevende tjenester er økt mer enn prisstigningen. Dette reduserer inntekten vår med 1,0 mill. kr. Vi får 0,1 mill. kr mindre i skjønn knyttet til ressurskrevende tjenester i 2021 enn i 2020. I 2020 fikk vi en halvering, fra et nivå på omtrent 6 mill. kr til 3,0 mill. kr. Dette skyldes en nedgang i brukere med behov for særlig ressurskrevende tjenester hos oss, men kanskje først og fremst en bedre registreringspraksis i andre kommuner som øker gjennomsnittet betraktelig.

Utgiftene til legevaktsamarbeidet med Stavanger og Sola har økt betraktelig de siste åra. Stavanger er vertskommune for samarbeidet og nedsatte i fjor en gruppe som skulle se på legevakten og økningen i utgifter gjennom flere år. Dette arbeidet har stoppet opp på grunn av koronapandemien, og vi ser en fortsatt økning i våre legevaktsutgifter (utenom korona). Våre utgifter vil øke med omtrent 0,6 mill. kr fra 2020 til 2021.

Helse og velferd har økt etterspørsel etter tjenester som BPA (brukerstyrt personlig assistent), omsorgsstønad og private avlastere. I tillegg øker behovet for vanlige hjemmetjenester. Vi får også nye brukere med mer og mer omfattende pleiebehov, noe som øker våre utgifter til ressurskrevende tjenester. Deler av dette blir dekket av økte inntekter.

Nytt dagsenter for personer med demens (utvida «Inn på tunet») er ikke aktuelt, men rådmannen foreslår et dagsenter på kafeen på Vardheim i stedet for.

Inntekter og utgifter på VAR-området justeres hvert år i budsjettbehandlingen opp og ned i forhold til endringer i pris/volum på kjøp fra IVAR. I tillegg justeres inntekter og bruk av fond i forhold til selvkost.

Rådmannen har videreført midler til å følge opp og ta i bruk hverdagsteknologi / velferdsteknologi i hjemmetjenesten, tiltaket er økt med 0,5 stilling fra 2021, og blir ikke terminert i 2022 som i vedtatt økonomiplan. Pasientvarslingssystem på Vistestølen sykehjem, Randaberg sykehjem og på Vardheim er på plass. Det er også planlagt tilsvarende systemer i bofellesskapene i kommunen. Både system som allerede er på plass, og planlagte systemer krever vedlikeholdskostnader som også er lagt inn. Rådmannen foreslår å utsette implementeringen på nye lokasjoner i ett år.

Vi investerer for 4,4 mill. kr årlig i andre IT-systemer (både PC-er/servere/nettverk og ny programvare). Ny programvare medfører økte driftskostnader. Rådmannen har lagt inn en økning i driftsutgifter på 0,3 mill. kr årlig som følge av disse investeringene. I vedtatt økonomiplan er det lagt inn midler til digitalisering som er videreført. Rådmannen la inn midler til to nye stillinger i fjor på personal og økonomi, med en forventning om at vi kunne redusere noe av disse utgiftene i løpet av 2021. Denne reduksjonen er utsatt til 2022.

Oversikten lenger bak i budsjettet viser alle tiltak som endrer utgifter/inntekter i forhold til budsjettet for 2020. Dette omfatter tiltaka som er omtalt over, men også innsparingstiltak, nye tiltak og tiltak som justerer for prisendring fra 2020 til 2021.

Rådmannen har ikke prioritert alle tiltak som har vært med i den interne prioriteringsdiskusjonen

>> Nytt dagsenter for personer med demens (utvida "Inn på tunet") er ikke aktuelt, men rådmannen foreslår et dagsenter på kafeen på Vardheim i stedet for.

i budsjettprosessen. Noen av disse blir vist som uprioriterte tiltak i oversiktene lenger bak i dokumentet, mens andre er tatt helt ut av den videre prosessen.

1.4 Reduserte driftsbudsjetter i 2021 og økonomiplanen

Driftsbudsjettet er redusert i tidligere år og i 2020 gjennom konkrete reduksjoner, manglende/ ufullstendig prisjustering, og at nye uunngåelige kostnader er innarbeidet i eksisterende rammer for tjenestoområda.

I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at driftsbudsjettet må reduseres ytterligere fram til og med 2021. Innsparingen i vedtatt økonomiplan i 2021 på 2,7 mill. kr er innarbeidet i budsjettene til tjenestoområdene.

Til tross for innsparingene i 2021 og tidligere år, har rådmannen lagt til grunn videre effektivisering i tjenestoområdene, og saldert budsjett og økonomiplan med et generelt innsparingskrav. Beløpene er fordelt ut fra lønnsmassen, men det er tatt hensyn til at reduserte VAR-utgifter gir tilsvarende reduksjon i inntekter, og at reduserte utgifter til ressurskrevende tjenester gir 80 % reduksjon i inntektene.

Det er derfor fordelt forholdsvis mindre til tekniske tjenester og Helse og velferd enn de andre tjenestoområdene.

Fordelingen rådmannen har lagt inn er slik (se i tabell under):

Innsparing i mill. kr	2021	2022	2023	2024
Oppvekst	-1,88	-3,75	-3,75	-3,75
Helse- og velferd	-0,97	-1,93	-1,93	-1,93
Tekniske tjenester	-0,27	-0,54	-0,54	-0,54
Rådmann	-0,30	-0,60	-0,60	-0,60
Kultur	-0,15	-0,29	-0,29	-0,29
NAV	-0,10	-0,19	-0,19	-0,19
Miljø og samfunnsutvikling	-0,08	-0,15	-0,15	-0,15
Totalt	-3,73	-7,45	-7,45	-7,45

Dette er generelle innsparinger som kommer i tillegg til tilsvarende innsparinger i 2020 på 8,3 mill. kr, i 2021 på 2,7 mill. kr, og konkrete innsparingstiltak de siste åra. Det er lagt inn halvparten av ønsket effekt i 2021 for å gi tjenestoområdene tid til å gjennomføre nødvendige tiltak.

Rådmannen har også lagt inn konkrete innsparingstiltak som kommer i tillegg til de generelle innsparingene. Etter samråd med de andre eierkommunene til Rogaland brann og redning er det lagt inn null i økte utgifter for 2021.

Rådmannen har også saldert budsjettet med å avsette mindre til lønnsoppgjøra i 2021 enn det statsbudsjettet bygger på.

Kirken sitt budsjett er ikke oppjustert med forventet lønns- og prisvekst fra 2020 til 2021. Dette tilsvarer en innsparing på 0,2 mill. kr for kirken.

1.5 Eiendomsskatt, alternativt budsjett

Rådmannen ble i 2016 bedt om å legge fram to alternative budsjetter for 2017. Ett forslag uten eiendomsskatt på boliger og ett med. Rådmannen gjorde det både for 2017 og 2018. Fra 2019 nøyde rådmannen seg med dette avsnittet i sitt budsjettforslag. Rådmannens forslag som blir presentert i dette dokumentet er basert på videreføring av eiendomsskatt på boliger på samme nivå som i 2020.

Eiendomsskatteinntekten samlet er omtrent 21,5 mill. kr i 2020. Av dette er 11,75 mill. kr eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer.

>> Eiendomsskatteinntekten samlet er omtrent 21,5 mill. kr i 2020. Av dette er 11,75 mill. kr eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer.

Rådmannen har i sine siste budsjettforslag vist ulike tilnæringsmåter for å kompensere for å ta bort eiendomsskatt. Kort oppsummert er dette :

1. Redusere investeringsnivået (avdrag/renter)
2. Redusere driftsutgiftene (i hovedsak lønn)
3. Utsette innføring av nye tiltak/tjenester
4. Konkurransetsetting/øke andre inntekter
5. Redusere avdragsutgiftene til lovens minimumskrav
6. Justering av andre inntekter
7. Redusere netto driftsresultat

Disse virkemidla er først og fremst politiske vurderinger som rådmannen i dette budsjettforslaget ikke gir eksempler på kombinasjoner av for å oppnå et budsjett uten eiendomsskatt.

1.6 Inntektsnivået i Randaberg kommune

KOSTRA-tall viser at det - til tross for reduksjonene de siste åra - brukes mer penger samlet i Randaberg kommune enn i sammenlignbare kommuner. På de fleste tjenestene bruker vi mer enn gjennomsnittet, mens vi på noen områder bruker litt mindre. Det har vært mulig som følge av forholdsvis høye skatteinntekter, eiendomsskatt og inntekter fra Lyse Energi som samlet gir oss mer å rutte med enn mange andre kommuner.

Basert på de objektive kriteria i inntektssystemet er Randaberg kommune en «lettere» kommune å drive enn andre, og bør derfor ha et lavere kostnadsnivå. På den andre siden har vi flere brukere med store hjelpebehov enn gjennomsnittskommunen, noe som drar kostnadsnivået oppover. KOSTRA-tabeller med kommentarer fra tjenesteområda viser mer om driftsnivåa våre i forhold til andre kommuner.

1.7 Bosetting av flyktninger

I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at vi bosetter 15 nye flyktninger i hvert av åra 2020-2023. Kommunene får integreringstilskudd når de bosetter flyktninger, i tillegg eget tilskudd til norskopplæring. Hoveddelen av utgiftene er på NAV (lønn til flyktningkonsulenter, introduksjonsstønad, norskopplæring, sosialhjelp), men kommunene har også utgifter på andre områder.

Da Randaberg kommune sa ja til økt bosetting i 2016 og 2017 (45 årlig), la vi inn forventet økte utgifter og inntekter i budsjetta. Når vi nå bosetter færre nye flyktninger, vil inntektene reduseres automatisk, og utgiftene må reduseres tilsvarende. Disse vil ikke reduseres i takt, beregninger viser at utgiftene blir redusert senere enn inntektene.

Tiltaket som fanget dette opp i vedtatt økonomiplan, er justert i forhold til at vi bosatte færre flyktninger i 2019 enn planlagt, og at vi har hatt og regner med færre familiegjenforeninger framover. I tillegg er antall bosettinger av flyktninger redusert fra 15 til 11 i økonomiplanperioden.

Vi fikk mange enslige mindreårige flyktninger til kommunene for tre-fire år siden, og vi bygde opp en organisasjon rundt disse innenfor barnevernet. Vi har ikke fått mindreårige flyktninger til Randaberg de siste åra, og driftsutgiftene er derfor tatt ut fra 2021. Vi får likevel litt inntekter for siste året til noen av disse i 2021.

I innspurten av arbeidet med budsjett og økonomiplan fikk vi anmodning fra IMDi om å bosette 25 personer i 2021. Dette er 14 mer enn det som er lagt til grunn for rådmannens forslag. En anmodning om et så høyt antall er en anerkjennelse av det gode integreringsarbeidet som er gjort i Randaberg kommune. Dersom Randaberg kommune sier ja til denne anmodningen, vil rådmannen justere budsjettet for dette i forbindelse med første tertiårrapport 2021. En slik budsjettendring vil bedre budsjettbalansen.

>> I innspurten av arbeidet med budsjett og økonomiplan fikk vi anmodning fra IMDi om å bosette 25 personer i 2021. Dette er 14 mer enn det som er lagt til grunn i rådmannens forslag.

1.8 Investeringer

Investeringsnivået i rådmannens forslag til økonomiplan er på et vesentlig lavere nivå enn de siste 5-10 åra. Vi vil i økonomiplanperioden betale omtrent likt i avdrag som det vi vil ta opp nye lån. Da er låneopptak til startlån/videre lån unntatt fordi vi der får tilsvarende utlån og avdrag inn til oss. De største investeringene i rådmannens forslag til økonomiplan er på VAR-området. Bassenga på Goa og Grødem skole skal også renoveres, men på et senere tidspunkt enn i vedtatt økonomiplan.

I vedtatt økonomiplan lå det inne 30 mill. kr til å begynne med trinn to av Harestad skole i 2023, med forventninger om at resten av nødvendige midler ble lagt inn i 2024 (og 2025). Rådmannen har flyttet dette tiltaket ett år ut i tid, slik at 30 mill. kr nå ligger i 2024 i stedet for i 2023.

Budsjettert investering på Bersageltun-tomta og renovering av DPS-bygget for å samle bofellesskapene i Dalen og Sentrum, er tatt ut og erstattet med investeringer på Vistestølen og ombygging på DPS-bygget for sykehjemdrift der. Dette er i samsvar med sak om bruk av eksisterende bygningsmasse i forrige politiske runde (KST-sak 59/20). Tiltaket i vedtatt økonomiplan, som ga effektiviseringsgevinst av å samle Dalen og Sentrum, er også tatt ut av rådmannens budsjettforslag.

Vedtatt økonomiplan bygger på økte inntekter som følge av flere eldre og høyere innbyggervekst enn landsgjennomsnittet. Dersom vi ikke får høyere vekst enn landsgjennomsnittet, vil vi måtte finne andre inntekter eller redusere utgiftene ytterligere for å balansere økonomiplanen. Dette blir ekstra sårbart med et høyt investeringsnivå. Rådmannen har derfor ikke lagt inn nye store investeringer i økonomiplanen.

Rådmannen viderefører det generelle investeringsbudsjettet til IKT i økonomiplanen. Rådmannen har også lagt inn midler til pasientvarslingssystem på bofellesskapene og driftsutgifter knyttet til disse. Men implementeringen av disse er utsatt ett år i forhold til vedtatt økonomiplan.

Investeringene er i hovedsak finansiert med låneopptak.

Vi låner også fra Husbanken for å kunne yte startlån. Rådmannen har videreført dette med 25 mill. kr årlig. Beløpet ble økt fra 2017, da det var 20 mill. kr.

1.9 Utvikling i årsverk

(Kilde: Egne tall fra Visma HRM).

Antall årsverk er fra 2019 til oktober 2020 redusert med syv årsverk. Hovedårsaken til dette ligger i planlagte reduksjoner i budsjett 2020, spesielt innenfor oppvekstområdet.

2016	2017	2018	2019	2020 (bud)	2020 (okt)	2021 (bud)
730	740	740	751	737	744	740

Rådmannens forslag til budsjett 2021 vil gi en reduksjon med omtrent 3,5 årsverk fra 2020 til 2021.

Hovedårsaken til endring i antall årsverk er fortsatt planlagte reduksjoner innen Oppvekst. Samtidig som Helse og velferd har en økning i antall årsverk som følge av oppbemanning innen hjemmetjenesten, etter Devold-rapportens funn for å kunne innfri brukernes vedtaksfestede rettigheter.

>> *Investeringsnivået i rådmannens forslag til økonomiplan er på et vesentlig lavere nivå enn de siste 5-10 åra.*

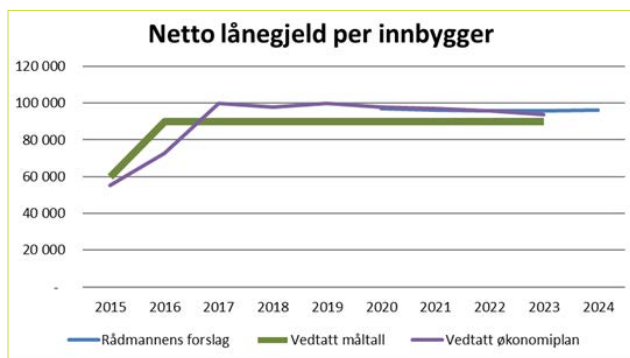
1.10 Rådmannens forslag i forhold til kommunens økonomiske måltall

I KS-sak 61/16, som ble behandlet i september 2016, ble de økonomiske måltalla som ble vedtatt i 2013 vurdert på nytt. Vedtaket i saka var slik:

”Randaberg kommune skal legga følgende økonomiske mål til grunn for framtidige budsjett/økonomiplaner:

- Netto driftsresultat i % av driftsinntekter: mellom 1 og 4 %.
- Arbeidskapital i % av driftsinntekter: mellom 20 og 30 %.
- Ubundne driftsfond i % av driftsinntekter: mellom 5 og 8 %.
- Kapitalfond i % av driftsinntekter: mellom 7 og 10 %.
- Netto lånegjeld per innbygger: mindre enn 90.000 kr/innbygger.”

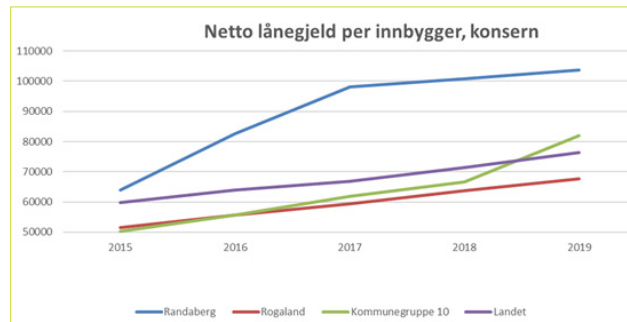
Graf 1:

Endringen fra tilsvarende vedtak fra 2013 var at måltallet for netto lånegjeld ble hevet fra 60.000 kr/innbygger til 90.000 kr/innbygger.

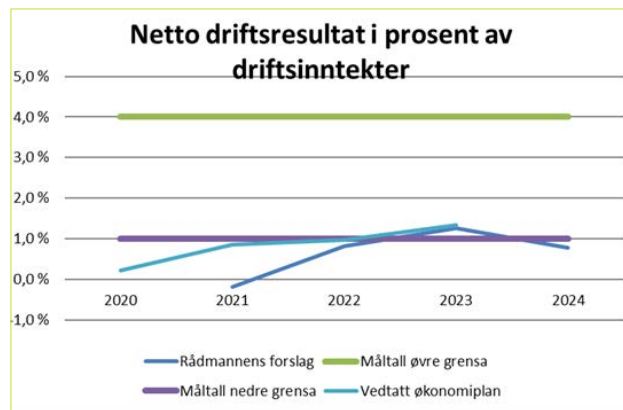
Kommune-Norge har 1,75 prosent som måltall for netto driftsresultat over tid. Dette tilsvarer 3 prosent, som var måltallet før endringen i føring av momskompensasjon kom, og som er kjent av de fleste.

Det er spesielt de to måltalla, netto driftsresultat og netto lånegjeld per innbygger, som får betydning for budsjettarbeidet. Men måltalla om størrelsen på kapitalfond legger også begrensninger på bruk av dette til finansiering av investeringene.

Vi ser at vi ligger betraktelig over landet, Rogaland og vår kommunegruppe i 2017, 2018 og 2019. Økningen kom i 2016 og 2017. I 2018 og 2019 flater dette ut og veksten er litt mindre enn de vi sammenligner oss med her. Spesielt i forhold til vår kommunegruppe, som har en markant økning fra 2018 til 2019. Dette konsernnøkkeltallet har med gjeld til IKS'er, som for eksempel IVAR. De er derfor høyere enn de vi opererer med over, som bare inneholder tall for selve kommunen.

I saken om måltall blir netto driftsresultat framholdt som det viktigste måltallet å styre etter. Grafen under viser utviklingen basert på rådmannens forslag.

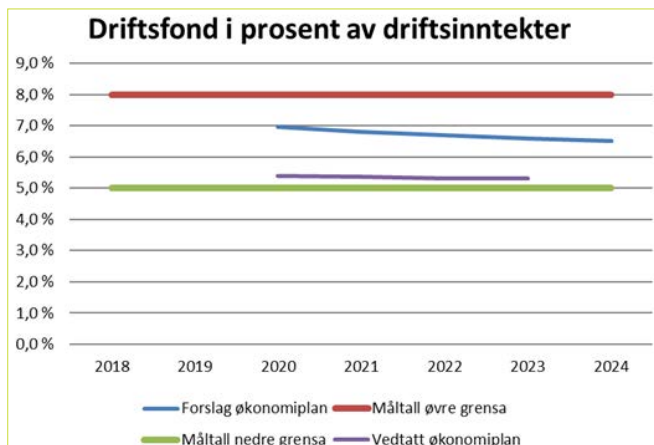

Netto driftsresultat er negativt i 2021, og under den nedre grensa for måltallet i 2022 og 2024. I 2023 er det 1,3 prosent, som er over minimumsgrensa, men fortsatt under anbefalt nivå på 1,75 prosent.

Vi har vedtatt to måltall knyttet til soliditet:

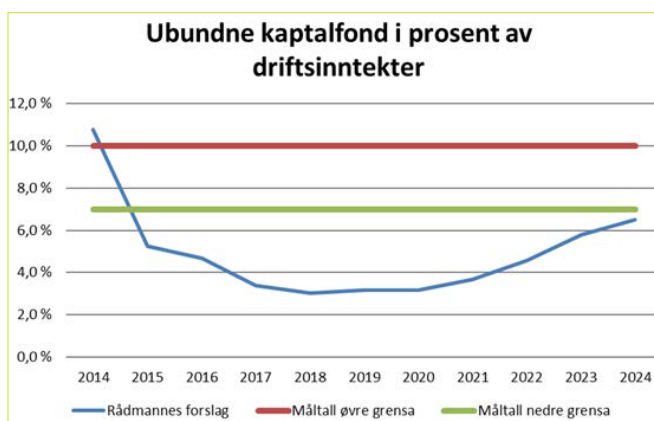
- 1) driftsfond og
- 2) ubundne kapitalfond i forhold til driftsinntektene.

Fram til i forfjor la rådmannen til grunn at regnskapsmessig mindreforbruk ble tilført driftsfond, men legger i denne økonomiplanen til grunn at dette blir tilført kapitalfond. Dette fordi vi ligger under måltallet for ubundne kapitalfond og over måltallet for driftsfond.

Driftsfonda er i prinsippet uendra i økonomiplanperioden, men siden driftsinntektene øker vil prosentandelen bli marginalt lavere år for år.

I 2011-2012 solgte vi store deler av utbyggingsområdet Vestre Goa. Netto salgsinntekter ble avsatt til kapitalfond. I 2016 ble fondet redusert for å kompensere for manglende salgsinntekter (jmf budsjettvedtak i 2015 om 25 mill. kr årlige salgsinntekter i 2016-2018). Vi ligger nå under måltallet, men vil bevege oss oppover når regnskapsmessig mindreforbruk blir tilført kapitalfondet.

1.11 Budsjett og økonomiplan som styringsdokument

Rådmannen legger fram et forslag til budsjett for 2021 som blir bindende for neste år når det blir vedtatt av kommunestyret (med kommunestyrets endringer).

Kommunestyret vedtar også økonomiplanen som gjelder for de påfølgende åra.

Økonomiplanen gir føringer for neste års arbeid med budsjett for 2022 og tilhørende økonomiplan, men er ikke like bindende som budsjettet. Både rådmannen og de folkevalgte kan derfor justere forhold i økonomiplanen når arbeidet med årsbudsjetta gjøres.

Det er først når investeringsprosjekt og driftsendringer senere blir vedtatt i aktuelt årsbudsjett at de er bindende.

>> Driftsfonda er i prinsippet uendra i økonomiplanperioden, men siden driftsinntektene øker vil prosentandelen bli marginalt lavere år for år.

2) Forutsetninger i rådmannens budsjett- og økonomiplanforslag

2.1 Frie inntekter - skatt og rammetilskudd

Skatteinntektene til kommunene i vår region er fortsatt på et mye lavere nivå enn før oljekrisen i 2015/2016. Skatteinntektene i 2020 er også preget av at koronapandemien og redusert oljepris har påvirket skatteinntektene negativt for hele landet.

Regjeringen endrer den kommunale skattøren for personlige skatteyttere fra 11,10 prosent i 2020 til 12,15 prosent i 2021.

Det skal gi en vekst i skatteinntekter som skal være med på å kompensere prisøkning (kommunal deflator), endringer i oppgaver og endringer i demografi. Økningen er forholdsvis stor, fordi det har vært en lav vekst i lønningene fra 2019 til 2020, og regjeringen forutsetter dette også for 2020 til 2021.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) presenterer i dokumentasjonen til inntektssystemet (Grønt Hefte 2021) et anslag på skatt og rammetilskudd for inneværende år og kommende år. I anslaget over frie inntekter til den enkelte kommune i 2021 legger KMD skattefordeling fra 2019 til grunn. Det betyr at alle kommunene antas å ha lik vekst i skatteinntektene i 2020 og 2021. Gitt disse forutsetningene, venter KMD at de frie inntektene fra 2020 til 2021 vil øke for Randaberg kommune til 662,7 mill. kr. Dette er 27 mill. kr mer enn KMD's

prognose for Randaberg kommunes frie inntekter i 2020. En del av dette er økning i rammetilskudd på grunn av større økning i befolkning og spesielt eldre enn andre kommuner.

Grønt Hefte viser et rammetilskudd til Randaberg kommune for 2021 på 279,1 mill. kr og et anslag på netto skatteinntekter (skatt – rammetilskudd) på 383,6 mill. kr. Rammetilskuddet er basert på innbyggertall per 1. juli 2020, mens skatteinntektene er basert på innbyggertall per 1. januar 2020.

KS har utarbeidet en prognosemodell for skatt og inntektsutjamning som tar utgangspunkt i skatteinntektene de siste tre åra (2017, 2018 og 2019) og oppdatert folketall per 1/7-2020 for både ramme-

tilskudd og skatteinntekter. Denne viser netto skatteinntekter på 385,0 mill. kr, 1,4 mill. kr mer enn tilsvarende tall i Grønt hefte. I utgangpunktet er et tall som bygger på tre år mer realistisk enn et som

bygger bare på det siste året.

Koronapandemien og kompensasjon for denne gjør alle sammenligninger av skatteinntektene over år vanskelige. Regjeringen forutsetter at tiltak mot kommunene i 2020 har kompensert for fall i skatteinntektene (og andre utgifter/reduerte inntekter). Avviket på skatteinntekter i Randaberg kommune i 2020 er sannsynligvis knyttet til både koronapandemien og lav oljepris. Men vi klarer ikke å skille disse effektene fra hverandre. Det er også slik at lav oljepris er en effekt av koronapandemien. Men den lave oljeprisen slår ulikt ut for kommunene.

I rådmannen sitt forslag til budsjett og økonomiplan har vi lagt til grunn at økonomiske effekter av koronapandemien blir kompensert i 2021. I hvilken grad og i hvilket

omfang reduserte skatteinntekter blir med i dette regnestykket fra regjeringen sin side for 2021, er usikkert. Og selv om det kan bli kompensert på makronivå (for kommunesektoren samla), er det ikke sikkert at det blir det for hver kommune.

>> Regjeringen endrer den kommunale skattøren for personlige skatteyttere fra 11,10 prosent i 2020 til 12,15 prosent i 2021. Dette skal gi en vekst i skatteinntekter.

>> Rådmannens forslag til budsjett for frie inntekter for 2021 er totalt 670 mill. kr, og for netto skatteinntekter 390,9 mill. kr.

Grønt Hefte viser et rammetilskudd til Randaberg

Rådmannens forslag til budsjett for frie inntekter for 2021 er totalt 670 mill. kr, og for netto skatteinntekter 390,9 mill. kr. I åra etter 2021 er det lagt til grunn en ytterligere økning i skatt og rammetilskudd med bakgrunn i forventet befolkningsvekst og vekst i antall eldre i Randaberg kommune utover landsgjennomsnittet. Rådmannen har justert skatteinntekten ned med 10 mill. kr fra 2020 til 2021. Dette er den delen av nedgangen i 2020 som rådmannen tror blir videreført i 2021 og ikke blir kompensert av koronamidler. Netto skatteinntekter i rådmannens budsjettforslag ser slik ut:

Tall i mill. kroner	Skatteinntekter	Inntektsutjamning	Netto skatteinntekter
Budsjett for 2021 i vedtatt øk.plan	403,8	-28,4	375,3
Endring skatt/r-tilskudd	2,7	10,8	13,5
Realvekst	2,0	-0,1	1,9
Deflator	10,9	-0,8	10,1
Redusert skattenivå	-10,00	0,0	-10,0
Bud sammenlignet med Grønt hefte/KS	409,4	-18,5	390,9
Lokal vekst pga. flere innbyggere	3,0	-1,8	1,2
Rådmannens forslag	412,4	-20,3	392,1

Sammenlignbare budsjetterte netto skatteinntekter er 7,3 mill. kr høyere enn Grønt hefte og 5,9 mill. kr høyere enn KS-prognosen basert på tre år. Tilsvarende avvik i fjorårets budsjett var 12,4 og 8,6 mill. kr.

Alle tallene over er forventede skatteinntekter, gitt at koronapandemien ikke får effekt i 2021. Regjeringen legger til grunn at det i alle fall er effekt i halve 2021. Det samme har rådmannen lagt til grunn i sitt budsjettforslag.

I tiltak knyttet til koronapandemien, og kompensasjon for denne, har rådmannen redusert budsjetterte skatteinntekter med 5,2 mill. kr i forhold til tallene over.

Skatteinntektene er vanskelige å budsjettere for kommunene, spesielt kommuner som har over landsgjennomsnittet i skatteinntekter per innbygger, og dermed betaler inntektsutjamning. "Fallhøyden" vil for Randaberg kommune normalt

være pluss/minus 5-10 mill. kr i forhold til det beløpet rådmannen anslår skatteinntektene til.

I rådmannens budsjettforslag er skatteinntektene i det øvre sjiktet av mulige inntektsnivå. Rådmannens budsjettforslag er derfor sårbart i forhold til negative konjunktorendringer eller andre endringer som fører til reduserte skatteinntekter.

I vedtatt økonomiplan er det lagt inn forutsetninger om at rammetilskudd og skatteinntekter øker i forhold til nivået i 2021 (utover økning for å dekke

prisstigning, demografikostnader og realøkninger i framtidige statsbudsjetter).

Det er begrunnet med vekst i befolkning og antall eldre (rammetilskudd), og vekst i befolkning (skatt og rammetilskudd).

Samlet er det lagt inn slik forventning om økning:

Forutsetninger i vedtatt øk.plan	2022	2023	2024
Økt rammetilskudd i fht 2021	-4,5	-9,0	-13,5
Økte netto skatteinnt. i fht. 2021	-1,2	-2,4	-3,6
Sum økning (mill. kroner)	-5,7	-11,4	-17,1

Skatteandelen er nå 40 prosent av de frie inntektene, mens rammetilskudd utgjør 60 prosent. Noen av regjeringspartia har tidligere signalisert at de ønsker å gradvis heve skatteandelen til 50 prosent eller høyere. Dette favoriserer kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet, slik som Randaberg kommune. I forslag til Statsbudsjett for 2021 er det ikke foreslått endringer i fordelingen mellom skatteinntekter og rammetilskudd.

>> I rådmannens budsjettforslag er skatteinntektene i det øvre sjiktet av mulige inntektsnivå (..) Budsjettforslaget er derfor sårbart i forhold til negative konjunktorendringer.

Skatteinntektene blir lavere i 2020 enn budsjettet. Både koronapandemien og lavere oljepris har betydning for dette. Hvor mye av skattesvikten som skyldes korona, og som i teorien skal bli kompensert for av staten, kan vi ikke finne ut. Avviket på skatteinntekter i 2020 kan også skyldes for høyt budsjett (forventing om å bevege seg opp på nivået i 2015-2016), eller skattenedgang av andre grunner enn korona og oljepris.

Beløpet som er lagt inn i dette tiltaket er rådmannen sitt beste anslag.

>> Tilskuddet til de private barnehagene skal sikre likebehandling mellom kommunale og private barnehager.

2.2 Ressurskrevende

tjenester/brukere med store hjelpebehov

For 2020 er innslagspunktet hevet med mer enn prisstigningen og er 1.430.000 kr. Kompensasjonsgraden på 80 prosent er videreført. Refusjon bortfaller fortsatt når brukerne blir 67 år. Kommunene skal inntektsføre refusjonen for 2020 i 2020-regnskapet selv om vi ikke får det utbetalt før i juni 2021. Staten, som følger kontantprinsippet, utgiftsfører det i 2021-regnskapet. Derfor er det først nå i høst at kommunene gjennom statsbudsjettet får vite de endelige forutsetningene for denne refusjonen i 2020. Vi har lagt til grunn at for 2021 vil egenandelen bare heves med forventet lønnsstigning, og at kompensasjonsgraden fortsatt blir 80 prosent. Disse størrelsene vil vi ikke få vite før regjeringens forslag til statsbudsjett for 2022 blir lagt fram neste høst. Men siden egenandelen heves i 2020 utover prisstigningen, vil dette få negativ effekt også i 2021 (dersom ikke egenandelen mot formodning skulle settes ned igjen).

Også i 2017 og 2018 foreslo regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett å øke innslagspunktet mer enn prisstigningen, men dette ble avvist i Stortingets budsjettbehandling i desember begge åra. I 2019 hadde vi en flertallsregjering og forslaget om økt innslagspunkt utover prisstigningen ble vedtatt.

Randaberg kommune får skjønnsmidler fra fylkesmannen, fordi vi har mange brukere med store

hjelpebehov og derfor må betale uforholdsmessig mange egenandeler. Vi får i 2021 2,9 mill. kr i slike skjønnsmidler. Vi fikk en kraftig refusjon fra 2019 til 2020, og en marginal reduksjon i 2021.

Endring i skjønnnet i 2019 kom både av faktisk marginal nedgang hos oss, men også fordi andre kommuner er blitt flinkere til å sende korrekte

(høyere) krav, og dermed løftet gjennomsnittet som vi sammenlignes med. Skjønnnet har vært slik de siste åra:

- 2020: 3,0 mill. kr
- 2019: 6,6 mill. kr

- 2018: 6,5 mill. kr
- 2017: 5,0 mill. kr
- 2016: 4,0 mill. kr
- 2015: 5,0 mill. kr
- 2014: 5,0 mill. kr
- 2013: 5,9 mill. kr

2.2 Tilskudd private barnehager

Tilskudd til de private barnehagene skal sikre likebehandling mellom kommunale og private barnehager. De private barnehagene har billigere pensjonsordninger enn de kommunale, og i statsbudsjettet er prosentsatsen kommunene skal bruke når de beregner behov for pensjonsutgifter til de private barnehagene redusert fra 13 til 11 %.

Kommunene får et trekk i rammetilskuddet tilsvarende forventede reduserte utgifter knyttet til

dette. Det blir en overgangsordning for private barnehager som ikke er med i en kjede.

Alle våre private barnehager er enkeltstående, derfor vil prosentsatsen måtte reduseres gradvis: 13 % for 2021, 12 % for 2022 og 11 % i 2021.

Kommunene har fått tilført midler for denne overgangsordningen, men kommuner som bare har private barnehager utenfor konsern får ikke kompensert nok.

2.3 Eiendomsskatt

Vi har hatt eiendomsskatt i Randaberg kommune siden 1990 (taksering i 1989). Eiendommene i Randaberg kommune ble retaksert med virkning fra 2009, og inntektene i 2020 er 9,7 mill. kr på næring (verk og bruk) og 11,8 mill. kr på bolig- og fritidseiendommer.

For 2020 ble det gjort omfattende endringer i eiendomsskatten. Alle eiendommer (både boliger/ fritidseiendommer og næring) ble kontorjustert opp med 20% (10 % for hvert av årene 2019 og 2020). For boliger og fritidseiendommer ble takstene redusert med 30% i samsvar med føringer fra Stortinget. Bunnfradraget på 733.000 kr ble også fjernet. Promillesatsen for næring ble videreført med 7 promille (maksimalsatsen), mens promillesatsen for boliger/fritidseiendommer ble redusert fra 3 til 2,2, promille. For denne gruppen er maksimalsatsen 4 promille.

I vedtatt økonomiplan ligger det inne midler til retaksering av eiendommene i 2021 med virkning fra 2022. Dette ble sist behandlet i KST-sak 64/20. I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at nivået på eiendomsskatt er uendret. Rådmannen legger dette til grunn i sitt forslag til økonomiplan også. I løpet av 2021 vil kommunen måtte bestemme blant annet sjablongverdier, eventuelle bunnfradrag og promillesatser som skal gjelde for 2022. I den prosessen vil rådmannen vise hva disse valgene betyr for den samla inntekten for kommunen og for typiske eiendomsobjekter.

For 2021 kan eiendomsinntektene teoretisk økes med 8 mill. kr ved å heve promillesatsen for bolig og fritidseiendommer med 1 promille (5,35 mill. kr) og ved generell kontorjustering av alle takstene med inntil 10% (2,65 mill. kr). Disse endringen kan gjøres for bare 2021, da vi uansett må fastsette

>> For 2021 kan eiendomsinntektene teoretisk økes med 8 mill. kr ved å heve promillesatsen for bolig og fritidseiendommer med 1 promille.

nivået for 2022 på nytt. Hvis takstene skal kontorjusteres, må det legges inn i budsjettvedtaket slik: Alle takster blir kontorjustert slik at takstverdien økes med 10 % fra 2021.

2.4 Inntekter fra Lyse Energi AS

Lyse betaler en garantert avkastning til eierne sine av ansvarlig lån på opprinnelig 3 milliard kroner. Avkastningen er knyttet til NIBOR-rentesats (internrenten mellom bankene) og til eierandel. Randaberg kommune eier 3,279 prosent av Lyse. I tillegg til den garanterte avkastningen betaler Lyse utbytte av overskudd til eierne.

I vedtatt økonomiplan hadde rådmannen i samråd med de sentrale eierkommunene i Lyse lagt til grunn en opptrapping på samlet utbytte i hele økonomiplanperioden. Denne opptrappingen er bekreftet av Lyse, og inntektene er lagt inn i samsvar med disse omforente føringene. Av et samlet utbytte på 630 mill. kr i 2021 er Randaberg kommunes andel 20,7 mill. kr. Dette øker gradvis til 22 mill. kr i 2024.

2.5 Økning gebyrer/avgifter/egenbetalinger/husleier

For å kunne videreføre driftsnivået må inntektsgrunnlaget styrkes. De fleste gebyrer/egenbetalinger er økt med 2,7 prosent fra 2020 til 2021 i samsvar med den kommunale deflatoren (lønns-/prisvekst).

På VAR-området endres gebyra med mellom minus 21,2 prosent og pluss 20,1 prosent. Avløpsavgiften går ned 21,2 prosent, mens vannavgiften går opp 8,4 prosent. Renovasjon går opp med 16,4 prosent og feiing går ned 3,2 prosent. Samlet tilsvarer dette en gebyrøkning på 1,6 prosent. For å ta igjen for lave inntekter tidligere år, vil gebyrene øke med 22,7 prosent fra 2021 til 2022, mens årene etter på vil ha økning på 7,6 og 3,2 prosent.

Gebyrsatsene på byggesak er endret i samsvar med kommunestyret sitt vedtak i sak 4/20. Gebyrsatsene er fastsatt ut fra forventet ressursbruk for hele saksforløpet fra forhåndskonferanse til ferdigattest. I arbeidet er det også sett til nabokommuner for

å sammenligne. Tilsyn inngår i overheadkostnadene i gebyret.

Foreldrebetaling for barnehage er økt i tråd med føringer i statsbudsjettet for 2021.

For oversikt over gebyrendringene fra 2020 til 2021; se budsjettkommentarer for aktuelle tjenestoområder og eget prisvedlegg.

Fra 2021 vil kommunen tilby kvartalsvis betaling av kommunale avgifter og eiendomsskatt, i stedet for halvårlig som nå. Fra 2021 vil kommunen ta fakturagebyr for papirfakturaer. E-fakturaer og avtalegiro uten faktura vil ikke få dette gebyret.

2.6 Rentesats, renteutgifter/renteinntekter og avdragsutgifter

Det er budsjettert med 1,8 prosent rente og 25 års avdragstid i 2020 og økonomiplanperioden for nye investeringer. Det er 0,2 prosent lavere enn i vedtatt økonomiplan. Randaberg kommune har en struktur på låneopptak (fast og flytende rente), utlån (Lyse, flytende) og rentekompensasjon (flytende) som gjør at vi er forholdsvis nøytrale i forhold til rentenivået. Rentesatsen som er brukt får derfor først og fremst betydning for finansiering av nye investeringer og effekten dette får på renteutgiftene.

Randaberg kommune betalte fram til 2013 avdrag i forhold til de faktiske avdragsutgiftene på låna. Vi hadde tatt opp de fleste låna med 20 års avdragstid, et par lån hadde 25 års avdragstid. Vi hadde derfor høyere avdragsbelastning i driftsregnskapet enn det loven krever. Loven krever avdrag i forhold til avskrivningstiden, som for mange av investeringene vi har gjort de siste åra er lenger enn 20-25 år. I vedtatt økonomiplan er avdraga litt over kravet til minimumsavdrag.

2.7 Lønnsavsetning

Randaberg kommune setter av midler for å dekke økte lønnsutgifter som følge av lønnsoppgjør i kommende budsjettår og overheng og glidning fra 2020 til 2021. Lønnsreserven er på 8,1 mill. kr. Lønnsreserven skal dekke både helårseffekt av

oppgjør i 2020 (overheng), lønnsglidning (endring i kompetanse/ansetnit) og effekt av lønnsoppgjør i 2021. Med utgangspunkt i forventet lønnsstigning i Statsbudsjettet på 2,2 prosent fra 2020 til 2021 skulle vi satt av 10,1 mill. kr. Rådmannen redusert beløpet med 2 mill. kr. De siste fem-seks åra (unntatt 2017 og 2019) har vi brukt mindre enn om vi budsjetterte lønnsavsetningen i samsvar med forventingen i Statsbudsjettet.

2.8 Prisvekst

Tjenesteytelseområdene ble i åra 2009-2012 ikke kompensert for årlig prisvekst. For 2013 ble det tilført 3,9 mill. kr for å kompensere en forventet prisvekst på driftsutgifter, refusjonsutgifter og overføringsutgifter. På enkelte arter (for eksempel kostnader til IVAR) er det tatt hensyn til det vi faktisk vet om endringer i prisnivå. For 2021 (og 2014-2020) er det gitt kompensasjon for prisstigning på tilskudd og overføringer, mens det ikke er gitt full kompensasjon på prisstigning på kjøp av varer og tjenester. Forventet prisvekst fra 2020 til 2021 er satt til 3,6 prosent, og det er tilført 3,9 mill. kr i dette tiltaket. Forskjellen mellom full priskompensasjon og delvis priskompensasjon er 2 mill. kr. Dette er i realiteten et krav til tilsvarende effektivisering av driften.

2.9 Pensjon

Rådmannen har videreført satsen til KLP med 15,39 prosent av lønnsartene. Satsen til Statens Pensjonskasse på 12,25 prosent er også uendret fra 2020. For begge pensjonsordninger kommer arbeidstakers andel på 2 prosent i tillegg. Fra 2014 budsjetterer vi pensjonspremien på tjenesteytelseområda. Premieavviket er budsjettert på egen ansvarsområde og sørger for at det er pensjonskostnaden som blir belastet Randaberg kommune samlet. Forskjellen mellom premie og kostnad, premieavviket, amortiseres (kostnadsføres) over 7 år og vil derfor medføre økte kostnader på sikt.

>> Fra 2021 vil kommunen tilby kvartalsvis betaling av kommunale avgifter og eiendomsskatt, i stedet for halvårlig som nå.

Basert på tilsendte oversikter fra KLP og SPK som er våre pensjonsleverandører, har rådmannen redusert budsjetterte pensjonskostnader med 2 mill. kr. Jamfør også andre tertialrapport 2020 der det blir rapportert om positivt avvik på pensjonskostnaden.

2.10 Økonomisk risiko i rådmannens budsjettforslag.

Budsjettforslaget fra rådmannen er saldert med innsparingstiltak og optimistisk skatteanslag både i 2021 og framover. Forslaget gir likevel ikke ønsket netto driftsresultat før i 2023. Rådmannen har likevel valgt å legge fram budsjett og økonomiplan slik fordi vi har fondsmidler som kan brukes dersom resultatet blir dårligere enn budsjettert.

Det er alltid en viss usikkerhet når kommuner legger fram sine budsjettforslag. Først og fremst knyttet til skatteinntektene, men det er også en risiko om vedtatte innsparinger lar seg gjennomføre uten å få så store negative konsekvenser for tjenestetilbudet at de må reverseres. For 2021 er det et ekstra usikkerhetsmoment knyttet til koronapandemien. Både hvor lenge den vil vare, hvor omfattende tiltak som må settes inn, og hvordan og hvor mye som blir kompensert av kommunene sine utgifter og reduserte inntekter.

Hvis ting går feil veg, vil vi måtte bruke av fond i 2021 (og eventuelt i resten av økonomiplanperioden). Vi har 60 mill. kr på driftsfond ved utgangen av 2019, som er satt av for å kunne brukes i den situasjonen vi nå er i.

>> Hvis ting går feil veg, vil vi måtte bruke av fond i 2021 (...) Vi har 60 mill. kr på driftsfond ved utgangen av 2019, som er satt av for å kunne brukes i den situasjonen vi nå er i.

3) Statsbudsjettet og kommunene

3.1 Endringer i det økonomiske opplegget for kommunesektoren for 2020

Kostnadsveksten fra 2019 til 2020 er beregnet til 1,6 prosent. Dette er 0,2 prosentpoeng høyere enn i revidert nasjonalbudsjett (RNB) i mai.

I forslag til statsbudsjett for 2021 er skatteinntektene i 2020 oppjustert med 2,25 milliard kroner i forhold til i RNB.

3.2 Det økonomiske opplegget for 2021

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter i 2021 legger regjeringen til grunn en pris- og lønnsvekst i kommunal sektor (deflator) på 2,7 prosent. Lønnsveksten er forutsatt å bli 2,2 prosent og prisveksten 3,6 prosent.

Kommuneopplegget er ventet å gi en realvekst i kommunesektorens frie inntekter (skatt og rammetilskudd) i 2021 på 2,0 milliard kroner, tilsvarende 0,5 prosent. 100 mill. kr av økningen i veksten til primærkommunene er begrunnet med særskilt satsning på barn og unges psykiske helse.

Veksten er reell vekst i frie inntekter, dvs. at det i budsjettopplegget er lagt inn kompensasjon for pris- og lønnsvekst i kommunesektoren i tillegg. Veksten i frie inntekter skal blant annet dekke kostnadsveksten kommunene har som følge av demografiske endringer fra 2020 til 2021. Av forventa merutgifter til dette på 1,4 milliard kroner dekkes 1,1 milliard kroner over de frie inntektene. Det forventes økte pensjonskostnader på 0,6 milliard kroner.

Regjeringen foreslår at den kommunale skattøren i 2021 blir 12,15 prosent, mot 11,10 prosent i 2020. Dette er tilpasset forutsetningen om at skattedelen av de samla inntektene for kommunene fortsatt skal være 40 prosent i 2020.

Eiendomsskatt.

Maksimalsatsen for boliger/fritidseiendommer blir satt ned fra 5 til 4 promille fra 2020.

Randaberg kommune har en sats på 2,2 promille, og blir derfor ikke direkte berørt av endringene.

Ressurskrevende tjenester / brukere med store hjelpebehov

Innslagspunktet er foreslått justert opp til 1 430 000 kr som er høyere enn en generell prisjustering tilsier. Kommunenes kompensasjon for utgifter utover innslagspunktet er uendret på 80 prosent. Endringen medfører en reduksjon i inntektene våre på 1,0 mill. kr.

Barnehager

Makspris for foreldrebetaling i barnehager øker fra 1/1-2021 til 3,230 kroner per måned i 11 måneder. Fra 2021 skal tilskuddet til private barnehager reduseres gjennom å redusere pensjonsutgiftene de får kompensert fra 13% til 11%. Private barnehager som ikke er med i en kjede får en overgangsordning der prosentsatsen blir uendret i 2021, redusert til 12% i 2022 og til 11% i 2023.

Skole

Det blir innført ytterligere moderasjonsordninger for SFO-betaling. Kommunene får kompensasjon gjennom økt rammetilskudd.

Frivilligsentraler

I fjor ble den statlige delen av tilskudd til frivilligsentraler innlemmet i rammetilskuddet med egen fordeling. Fra 2021 blir tilskuddet tatt ut av rammetilskuddet igjen, og det vil bli gitt som øremerket tilskudd til kommunene. Randaberg kommune yter også kommunal egenandel til frivilligsentralene.

Handlingsplan for fastlegeordningen

Fastlegene blir stimulert til å ha kortere pasientlister gjennom en differensiering av tilskuddene per pasient. Kommunene får økt rammetilskudd for å finansiere dette.

Tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Den kommunale delen av tilskuddet blir overført til staten. Kommunene får trekk i rammetilskuddet for å finansiere dette.

Rådmannen viser ellers til selve Statsbudsjettet.

Parti fra Endrestø og Viste Hageby, med Vistestranda og hotellet litt lenger bak.

4) KOSTRA

KOSTRA (Kommune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

Informasjonen om

- (1) kommunale og fylkeskommunale tjenester,
- (2) bruk av ressurser på ulike tjenesteområder og
- (3) egenskaper ved befolkningen,

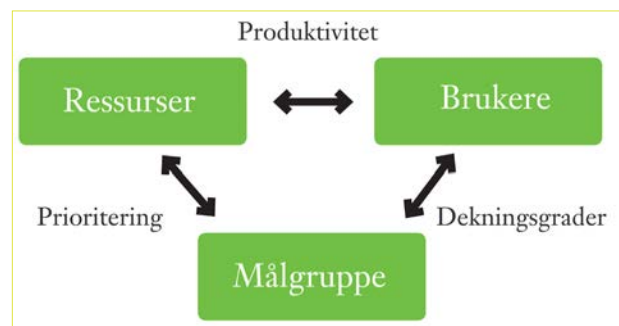
blir registrert og sammenstilt for å gi relevant informasjon til beslutningstakere i kommuner, fylkeskommuner og staten. Informasjonen skal gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring i kommuner og fylkeskommuner, og gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål oppnås.

Da KOSTRA ble etablert i 2001, for å gi oss sammenlignbare data på tvers av kommuner og over tid for egen kommune, skulle det også lette rapporteringen fra kommunene til staten.

KOSTRA egner seg best til å sammenligne seg med kommuner som innbyrdes er like i størrelse og struktur. KOSTRA-tall som er vist i budsjettet for 2020 (i vedlegga fra tjenesteområda) sammenligner Randaberg kommune med gruppe 10, Rogaland og landet samlet. For Randaberg kommune vises også utviklingen over tid for aktuelle KOSTRA-data. Gruppe 10 er 22 mellomstore kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og lave frie disponible inntekter, inkludert Rogalandskommunene Eigersund, Hå, Gjesdal og Randaberg. Vi var før 2019 i gruppe 8-kommuner: mellomstore kommuner med med lave bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekter.

KOSTRA opererer med tre typer sammenlignings-tall: prioriteringer, dekningsgrader og produktivitet. Prioriteringer viser hvor mye ressurser (som regel penger eller årsverk) som brukes på utvalgte områder av tjenesteytingen/forvaltningen.

Dekningsgrader sier noe om hvor mange i aktuell brukergruppe / aldersgruppe og lignende som får et gitt tjenestetilbud. Produktivitet sier noe om hvor mye ressurser som brukes på hver "enhet" av tjenesteytingen/forvaltningen. Sammenhengene kan også vises som i figuren under.

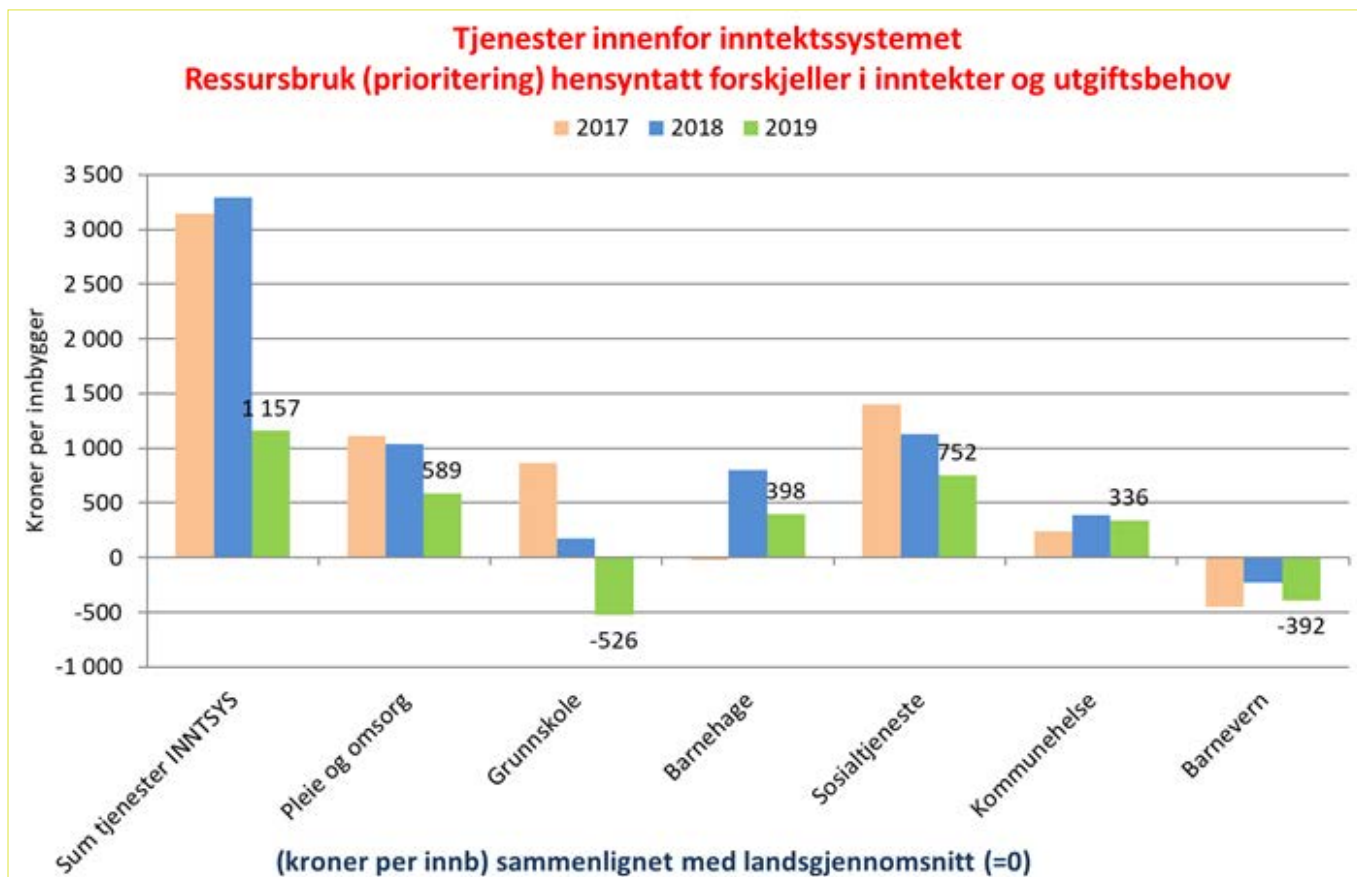

KOSTRA sier ingen ting om driften er "rett" eller "gal", men gir indikasjoner på hvor kostnaden ved driften avviker fra andre kommuner og hvordan utviklingen er i egen kommune. KOSTRA peker på hvor kommunene bruker penger og åpner for sammenligninger, men sier lite om kvalitet.

Rådmannen har i årets budsjettforslag forsøkt å bruke KOSTRA-talla fra Kommunebarometeret i tjenesteområdas KOSTRA-sammenligninger. Rådmannen viser også til egen sak om Kommunebarometer/Kommune-NM i høst. De siste tilgjengelige KOSTRA-tall er fra 2019. Disse vil ikke være oppdatert med endringer i kostnadsnivå i 2020 som følge av innsparingstiltak og påplussinger som er gjort i 2020.

KS har laget en modell som viser ressursbruken i kommunene i forhold til KOSTRA-tall som er justert for utgiftsbehov og inntektsnivå. Det vil si at for eksempel utgifter til barnehage og grunnskole er korrigert for at vi har flere barnehagebarn i forhold til folketallet enn andre kommuner. Jamfør figur på neste side.

>> KOSTRA gir oss sammenlignbare data på tvers av kommuner og over tid for egen kommune.

Grovt sett viser tabellen at vi bruker mer enn andre kommuner på barnehage, pleie- og omsorg, sosialtjeneste og kommunehelsetjeneste. På barnevern og grunnskole bruker vi mindre.

Økningen på barnehage skyldes at vi tilpasset oss bemanningsnorm i 2018. Reduksjon på grunnskole er resultat av innsparinger fra 2017 til 2019, tert for utgiftsbehov og inntektsnivå.

Det vil si at for eksempel utgifter til barnehage og grunnskole er korrigert for at vi har flere barneha-gebarn i forhold til folketallet enn andre kommuner. Jamfør neste side.

5) Driftsbudsjettet

5.1 Driftstiltak i økonomiplanen

Tabellen under viser driftstiltak som er tatt med i rådmannens budsjettforslag. Den viser også tiltak som ikke er prioritert. De to øverste linjene viser budsjettforslaget før og etter at tiltak er lagt inn.

Egen linje viser driftskonsekvensen av de investerings tiltaka rådmannen har prioritert. Dette omfatter bare rente- og avdragsutgifter. Økte driftsutgifter knyttet til investeringene er lagt inn som egne driftstiltak.

Tabellen på neste side viser et overskudd (regnskapsmessig mindreforbruk) på 4,9 mill. kr i 2021, 8,5 mill. kr i 2022, 12,0 mill. kr i 2023 og 7,3 mill. kr i 2024. Overskuddet er det som er igjen til investeringer/fond, utenom det som allerede er budsjettet av avsetninger og bruk av disse.

I 2021 er det budsjettet med bruk av 4,7 mill. kr i bundne driftsfond knyttet til selvkost og 1,75 million kroner av driftsfond til omtaksering av eiendomsskattegrunnlaget. Uten bruk av fond vil vi ha et regnskapsmessig resultat på minus 1,6 mill. kr i 2021, mens vi i 2022 til 2024 vil ha et positivt regnskapsmessig resultat på 7,4, 11,5 og 7,1 mill. kr. Netto driftsresultat er litt lavere enn det denne linjen viser, og vises i tabellen hovedoversikt drift. Netto driftsresultat er minus 0,2 % i 2021, og 0,8 %, 1,3 % og 0,8 % i resten av økonomiplanperioden.

Driftstiltak Tall i 1000	2021	2022	2023	2024
Mer-/mindreforbruk konsekvensj. budsjett	-9 344	-9 344	-9 344	-9 344
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett	378	3 310	6 622	10 185
Valgte driftstiltak	4 093	-2 515	-9 264	-8 175
Mer-/mindreforbruk budsjettversjon	-4 873	-8 549	-11 985	-7 333
VALGTE TILTAK				
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan	-8 277	-18 099	-25 622	-32 635
ØP 2020-2023 100 Valg	281	0	392	0
ØP 2020-2023 126 Utleie Landsbyhotellet	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
ØP 2020-2023 141 Merutgifter lærlinger	499	380	380	380
ØP 2020-2023 160 Retaksering eiendomsskatt	0	0	0	0
ØP 2020-2023 181 Driftsutgifter IKT investeringer	300	600	900	1 200
ØP 2020-2023 122 Fagfornyelsesteam, prosjektstilling 50 %	0	0	0	0
ØP 2020-2023 201 Forskningsprosjekt med midler fra forskningsrådet (1221)	0	0	0	0
ØP 2020-2023 480 Endring utgifter og inntekter 2020-2023 Vann, avløp og renovasjon	-781	-3 716	-5 327	-6 477
ØP 2020-2023 351 Organisasjonssekretær FFkF	0	0	400	400
ØP 2020-2023 351 Overføring fra barnevernstjeneste	-50	-100	-100	-100
ØP 2020-2023 500 Prisjust. regionale forpliktelser innen museum, reiseliv og friluftsliv	24	47	47	47
ØP 2020-2023 500 Endra driftsutgifter Folkehallene pga Sola Arena	0	-100	-100	-100
ØP 2020-2023 900 Endring utbytte og renter Lyse 2021-2024	-869	-1 410	-1 622	-1 835
ØP 2020-2023 900 Justering av renteinntekter og renteutgifter startlån	-250	-500	-750	-1 000
ØP 2020-2023 800 Økning i eiendomsskatt pga nye objekter	-450	-900	-1 350	-1 350
ØP 2020-2023 800 Økt rammetilskudd pga vekst i antall eldre i Randaberg	-3 500	-7 000	-10 500	-14 000
ØP 2020-2023 800 Økte skatteinnt. og rammetilsk pga befolkningsvekst i Randaberg	-2 200	-4 400	-6 600	-8 800
Oppvekst	-985	-547	-547	-547
122 Flytta kjøp av Chromebook til investering	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
122 Midler til læringsressurser ifm ny læreplan	1 500	1 500	1 500	1 500
122 utredning om fremt. drift og struktur knyttet til Oppvekst, barnehage og skolestruktur	200	0	0	0
122 Økning fosterhjemsplasser	500	1 000	1 000	1 000
21 Prisjustering SFO og foreldrebetaling	-231	-231	-231	-231
271 Økt tilskudd private barnehager utover prisstigning	1 080	1 080	1 080	1 080

>> (Tabellen) viser et overskudd på 4,9 mill. kr i 2021, 8,5 mill. kr i 2022 12,0 mill. kr i 2023 og 7,3 mill. kr i 2024.

Driftstiltak Tall i 1000	2021	2022	2023	2024
280 Reduksjon en barnehageavdeling/reduksjon plasser	-804	-1 933	-1 933	-1 933
362 Barnevernfaglig veiledning	0	0	0	0
362 Tilskudd EM	-800	0	0	0
362 Økte plasseringsutgifter	468	935	935	935
365 Innsparing to stillinger TVT	-1 340	-1 340	-1 340	-1 340
999 Prisjustering refusjoner 2021	-558	-558	-558	-558
Helse og velferd	9 881	18 407	24 058	37 957
332 Ta i bruk de siste fire plassene på sykehjemmet	0	0	1 501	3 002
333 Prisjustering kjøkken 2021	-124	-124	-124	-124
339 Økt avlastning	340	570	570	570
34 Driftsutgifter bruk av eksisterende bygningsmasse	1 771	6 750	8 750	12 750
34 Driftsutgifter omgjøring av BO4 til bofellesskap	0	0	0	6 238
34 Endring ressurskrevende tjenester	2 465	2 465	2 465	2 465
34 Hverdagsteknologi (velferdsteknologi)	461	650	650	650
34 Prisjustering egenbetaling Helse og omsorg 2021	-226	-226	-226	-226
34 Økt innslagspunkt ressurskrevende tjenester	1 025	1 025	1 025	1 025
341 Økte legevaktsutgifter	600	600	600	600
345 Økt behov pga opphør av dagaktivitet	451	451	451	451
346 Hjemmesykepleien økt behov for personell	2 150	4 310	6 460	8 620
346 Nytt dagsenter som alternativ til Steindal Gård	968	1 936	1 936	1 936
999 Ekstraavgifter Korona	0	0	0	0
Tekniske tjenester	-337	167	1 167	1 167
352 momskompensasjon utleieboliger	500	500	500	500
352 Prisjustering husleieinntekter 2021	-287	-287	-287	-287
352, 440, 441, 480 Redusert vedlikehold (midlertidig)	-1 000	-1 000	0	0
440 Husleie utgår for Randaberg DPS	450	954	954	954
NAV	5 822	7 530	6 688	6 632
351 Oppdatert bosetting av flyktninger	4 672	6 380	5 538	5 482
351 RANSO- utvikling av aktivitetssenter	500	500	500	500
351 Vertskommuneavtale med Stavanger introduksjons-program + grunnskole	650	650	650	650
Miljø og samfunnsutvikling	750	1 125	1 100	700
420 Kartlegging av kommunen	200	175	0	0
430 Byggesaksgebyr	300	700	1 100	700
460 Hålandsvatnet	250	250	0	0

Driftstiltak Tall i 1000	2021	2022	2023	2024
Kultur	210	1 210	-200	-200
500 Randaberg 100-års jubileum 2022 - jubileumsuke - alt. med styrket prosjektkoordinering	510	1 410	0	0
500 Endra driftsutgifter Folkehallene, Forus sportssenter	0	100	100	100
560 Redusert tilskudd frivillige organisasjoner, idrett	-300	-300	-300	-300
Rådmannen samlet	8 834	4 913	6 053	5 867
120 Lønnsavsetning 2021, redusert	8 100	8 100	8 100	8 100
124 For høgt budsjetterte pensjonskostnader i 2020	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
126 Bysykkelen	170	170	170	170
140 Konsulent/juridisk bistand personalsaker	550	350	250	150
140 og 160 Styrking av personal, innkjøp og økonomifunk, justering av tiltak i økonomiplan	396	396	396	0
141 Pensjon lærlinger	685	685	685	685
180 Interkommunalt arkiv i Rogaland IKS	100	100	100	100
181 Driftsutgifter pasientvarslingssystem på bofellesskap og avlastningssenteret	620	620	1 860	2 170
999 Delvis prisjustering 2021	3 942	3 942	3 942	3 942
999 Generell effektivisering fordelt mellom tjenesteområdene etter lønnsmasse	-3 729	-7 450	-7 450	-7 450
Skatter og finansiering	-12 336	-17 721	-23 103	-28 116
800 Redusert nivå eiendomsskatt i 2020	850	850	850	850
800 Redusert rammetilskudd pga endring i elever i private/ statlige skoler m.m.	-38	-38	-38	-38
800 Redusert rammetilskudd pga redusert pensjon til private barnehager	436	64	-306	-306
800 redusert rammetilskudd utlemming frivilligsentraler	0	0	0	0
800 Redusert rammetilskudd, utlemming tilskudd tros- og livssyn	286	286	286	286
800 Redusert skattenivå pga korona og redusert oljepris	10 000	10 000	10 000	10 000
800 Redusert skjønn (rammetilskudd) ressurskrevende tjenester	100	100	100	100
800 Økt rammetilskudd endringer SFO-betaling	0	0	0	0
800 Økt rammetilskudd handlingsplan fastlegeordningen	0	0	0	0
800 Økt rammetilskudd og skatt deflatorjustert og realvekst	-21 220	-21 220	-21 220	-21 220
800 Økt rammetilskudd utover forventet i ØP pga vekst i antall eldre i Randaberg	-4 500	-9 000	-13 500	-18 000
900 Justering av renteinntekter startlån	0	-513	-1 025	-1 538
900 Driftskonsekvenser av Investeringer i 2020	1 750	1 750	1 750	1 750

Driftstiltak Tall i 1000	2021	2022	2023	2024
IKKE VALGTE TILTAK				
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett	-	-	-	-
Vedtatt økonomiplan	1 411	5 874	9 097	11 981
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan				
ØK 2020 - 2023 140 og 160 Styrking av personal, innkjøp og økonomifunksjonen	0	0	0	0
ØP 2020-2023 346 Nytt dagsenter Steindal Gård, Inn på tunet	1 441	2 884	2 884	2 884
ØP 2020-2023 341 Velferdsteknologi	60	-865	-865	-865
ØP 2020-2023 342/5 Oppstartskostnader og innsparing Dalen/Sentrum	250	-1 000	-1 000	-1 000
ØP 2020-2023 350 Bersageltun gradvis opptrapping netto effekt	0	4 775	7 404	7 404
ØP 2020-2023 352 Driftsinntekter nye boliger	0	-124	-228	-332
ØP 2020-2023 351 Redusert bosetting av flyktninger fra 2018	3 166	5 245	5 245	5 245
ØP 2020-2023 500 Randaberg 100-års jubileum 2022 - jubileumsuke	375	1 275	0	0
NAV				
351 Økning i ressurser til gjeldsrådgiving	550	550	550	550
Miljø og samfunnsutvikling				
460 Tilskuddsordning frivillige tiltak i landbruket	0	500	500	500
Rådmannen samlet				
120 Lønnsavsetning 2021	10 100	10 100	10 100	10 100
999 Full Prisjustering 2021	5 925	5 925	5 925	5 925
Randaberg kirke				
600 Anleggsdiakon/prest	800	800	800	800
600 Styrke det musikalske arbeidet	200	200	200	200
600 Større renholdsstillinger i kirkene	150	150	150	150
600 Økte utgifter, kirkedrift pga. lønns- og prisvekst 2021	210	210	210	210

Alle tiltaka er nærmere beskrevet i eget vedlegg og i teksten fra tjenesteområda. I vedlegget er også detaljerte tall for tiltaka tatt med. Flere av tiltaka er prisjusteringer av utgifter og inntekter, eller konstatering av at utgifter/inntekter som vi vanskelig kan påvirke. Enkelte tiltak er en reell styrking av drifta, andre er nye og utvida oppgaver som det er gitt føringer for i statsbudsjettet. Det er lagt inn tiltak som øker de frie inntektene i økonomiplanperioden pga. forventet høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet, både generelt og i antall eldre.

Noen av driftstiltaka er resultat av investerings tiltak. Disse ble tidligere lagt inn i selve investeringstiltaket, men er i år lagt inn som egne tiltak. Kirken sitt budsjettforslag med vurderinger er lagt ved som eget vedlegg. Rådmannen har tidligere prioritert tiltak for lønns-/prisjusteringer til kirken. I situasjonen med krav til innsparinger/effektiviseringer i alle tjenesteområdene, har rådmannen ikke prioritert dette i år. De resterende tiltaka fra kirken vil kommunestyret også måtte ta stilling til, og vil være bestemmende for driftsnivået i kirken framover.

5.2 Obligatoriske oversikter drift

Bevilgningsoversikt drift Tall i 1000	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	BUD 2023	BUD 2024
Rammetilskudd	-248 156	-270 825	-266 034	-273 234	-280 434
Inntekts- og formuesskatt	-402 793	-404 421	-415 421	-418 421	-421 421
Eiendomsskatt	-22 351	-21 951	-22 401	-22 851	-22 851
Andre generelle driftsinntekter	-29 252	-22 116	-19 752	-20 423	-20 479
Sum generelle driftsinntekter	-702 552	-719 313	-723 608	-734 929	-745 185
Sum bevilgninger drift, netto	662 774	681 247	674 704	679 304	691 085
Avskrivinger	55 930	60 000	60 000	60 000	60 000
Sum netto driiftsutgifter	718 704	741 247	734 704	739 304	751 085
Brutto driftsresultat	16 152	21 934	11 096	4 375	5 900
Renteinntekter	-10 166	-10 151	-10 549	-10 946	-11 344
Utbytter	-19 675	-20 659	-21 315	-21 642	-21 970
Renteutgifter	24 942	26 270	27 522	28 847	30 257
Avdrag på lån	43 396	44 196	45 875	47 863	50 016
Netto finansutgifter	38 497	39 656	41 534	44 122	46 959
Motpost avskrivinger	-55 930	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Netto driftsresultat	-1 281	1 589	-7 371	-11 503	-7 141
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	-5 014	-4 712	-1 178	-482	-192
Netto avsetninger til eller bruk av disp.fond	-1 800	-1 750	-	-	-
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	-6 814	-6 462	-1 178	-482	-192
Fremført til inndekning i senere år	-8 095	-4 873	-8 549	-11 985	-7 333

Thomas Aase (t.h.) og Miran Serdarevic pynter langs Randabergveien i sentrum.

Hovedoversikt drift Tall i 1000	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	BUD 2023	BUD 2024
Rammetilskudd	-248 156	-270 825	-266 034	-273 234	-280 434
Inntekts- og formuesskatt	-402 793	-404 421	-415 421	-418 421	-421 421
Eiendomsskatt	-22 351	-21 951	-22 401	-22 851	-22 851
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-29 252	-22 116	-19 752	-20 423	-20 479
Overføringer og tilskudd fra andre	-57 549	-61 155	-59 063	-58 900	-58 900
Brukerbetalinger	-37 367	-36 165	-36 515	-36 515	-36 515
Salgs- og leieinntekter	-71 015	-72 791	-82 418	-86 072	-88 219
Sum driftsinntekter	-868 483	-889 424	-901 604	-916 416	-928 819
Lønnsutgifter	462 607	474 013	474 896	479 613	490 801
Sosiale utgifter	133 395	135 886	135 791	136 672	138 730
Kjøp av varer og tjenester	179 145	190 001	190 337	192 827	193 509
Overføringer og tilskudd til andre	53 558	51 458	51 676	51 679	51 679
Avskrivninger	55 930	60 000	60 000	60 000	60 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	884 635	911 358	912 700	920 791	934 719
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	16 152	21 934	11 096	4 375	5 900
Renteinntekter	-10 166	-10 151	-10 549	-10 946	-11 344
Utbytter	-19 675	-20 659	-21 315	-21 642	-21 970
Renteutgifter	24 942	26 270	27 522	28 847	30 257
Avdrag på lån	43 396	44 196	45 875	47 863	50 016
NETTO FINANSUTGIFTER	38 497	39 656	41 534	44 122	46 959
Motpost avskrivninger	-55 930	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-1 281	1 589	-7 371	-11 503	-7 141
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-5 014	-4 712	-1 178	-482	-192
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-1 800	-1 750	0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-6 814	-6 462	-1 178	-482	-192
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	-8 095	-4 873	-8 549	-11 985	-7 333

Det er satt av 30 millioner kroner i 2024 til bygging av småskoletrinn (trinn 2) på nye Harestad skole. Tomten er vest for Randaberg Arena.

6) Investeringsbudsjettet

6.1 Generelt

Investeringsutgiftene er i 2021-kroner i hele økonomiplanperioden. Det betyr at beløpene vil bli justert ved kommende års økonomiplanbehandling for å fange opp både generell og spesiell prisstigning. I tillegg vil det kunne bli betydelige endringer når prosjektene nærmer seg i tid og konkretiseres. Investeringer fram i tid blir budsjettet ut fra nasjonale normtall eller foreløpige kalkyler. Endret aktivitetsnivå i bygge- og/eller anleggsbransjen nasjonalt og regionalt kan føre til endringer i prisene som er lagt til grunn for beregningene.

Fra 2014 har rådmannen lagt til grunn at store byggeprosjekter blir belastet med byggelånsrenter som en del av investeringen. Dette har vi gjort for Randaberg helsesenter, Harestad skole og kulturscene, Myrå barnehage og ressurscenter og PU-boliger Bersageltun. Isolert sett fører dette til økte investeringskostnader (renteutgifter), men vi får tilsvarende reduserte renteutgifter i driften.

Føring av byggelånsrenter som en del av investeringskostnaden er i samsvar med regnskapsforskriftene, men det er også tillatt å gjøre slik som Randaberg kommune har gjort tidligere (ikke skilt mellom byggelånsrenter og andre renteutgifter og dermed ført byggelånsrentene i driften). I rådmannens forslag til økonomiplan er det ikke lagt inn byggelånsrenter knyttet til noen av tiltakene. Dette vil bli gjort når det blir lagt inn større investeringsprosjekter som går over flere år.

6.2 Investerings tiltak i økonomiplanen

Samlet er det planlagt å investere for omtrent 230 mill. kr (eksklusiv moms) i økonomiplanperioden. Dette er vesentlig mindre enn de siste 5-6 års økonomiplaner, men litt mer enn i fjor. De store investeringene er (samlet i økonomiplanperioden) :

- VAR-investeringer 50 mill. kr
- Harestad skole trinn to, 30 mill. kr i 2024 (utsatt ett år)
- Boliger vanskeligstilte 15 mill. kr

- Ekstraordinært vedlikehold og branntekniske utbedringer 18,3 mill. kr
- Renovering svømmehallen på Goa og Grødem 16 mill. kr (begge er utsatt ett år i forhold til vedtatt økonomiplan)
- Omgjøring av Bo4 til bofellesskap 10 mill. kr i 2023
- Ombygging på Vistestølen og Vardheim (bruk av eksisterende bygningsmasse) er beregnet til 14,6 mill. kr. Rådmannen har lagt inn 5,4 mill. kr i 2021. I tillegg skal det brukes 9,2 mill. kr som gjenstår av bevilgninger til ombygging DPS og PU-boliger Bersageltun fra 2019 og 2020.
- IKT-investeringer 4,4 mill. kr hvert år. Samlet 17,6 mill. kr
- Digitalisering 6 mill. kr
- Pasientvarslingssystem (utsatt ett år) 7,4 mill. kr
- Planlegging av bruk av Vardheim/Torvmyrvegen 4 3 mill. kr i 2022

I tillegg er det budsjettet med å ta opp husbanklån som lånes ut videre (startlån) på 25 mill. kr årlig.

Tabellen på side 34 viser alle investeringstiltak i rådmannens budsjettforslag. For kommunens egne investeringstiltak er stort sett bare tiltak som er prioritert tatt med. For kirkens investeringstiltak er også de som ikke er prioritert tatt med.

Begrunnelse for tiltaka og en mer detaljert oversikt er i eget vedlegg sammen med tilsvarende oversikt over driftstiltaka.

I denne økonomiplanen er lånemidler hovedfinansieringskilden. Andre finansieringskilder er tilskudd og avdrag fra Lyse.

>> Samlet er det planlagt å investere for omtrent 230 mill. kr (eksklusiv moms) i økonomiplanperioden. Dette er vesentlig mindre enn de siste 5-6 års økonomiplaner, men litt mer enn i fjor.

5.3 Obligatoriske oversikter investering

Investeringstiltak Tall i 1000	2021	2022	2023	2024
Sum investeringer fra nye tiltak	71 795	81 232	82 597	92 232
Sum lån	-68 265	-77 702	-78 817	-88 452
Sum tilskudd	-250	-250	-500	-500
Sum annet	-3 280	-3 280	-3 280	-3 280
Netto finansiering	-	-	-	-
Sum renter og avdrag beregnet drift	378	3 310	6 622	10 185
Sum andre driftskonsekvenser	-	-	-	-
Netto driftskonsekvenser	378	3 310	6 622	10 185
VALGTE TILTAK				
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan	61 425	58 782	59 347	58 232
ØP 2020-2023 VAR Renovering pumpestasjoner (4271)	500	500	500	500
ØP 2020-2023 VAR Sanering Sentrum (4128)	900	-	-	-
ØP 2020-2023 VAR (R) Nedgravd renovasjonsanlegg (4270)	600	-	600	600
ØP 2020-2023 VAR Sanering Grødem (4439)	5 700	4 500	1 500	-
ØP 2020-2023 VAR Sanering Viste Hageby del 3 (40781)	3 000	-	-	-
ØP 2020-2023 VAR (VA) Ikke-spesifiserte prosjekter VA (4028)	-	6 600	9 500	11 000
ØP 2020-2023 1290 IKT-investeringer (6001)	4 400	4 400	4 400	4 400
ØP 2020-2023 1290 Digitalisering (6200)	2 500	2 000	1 500	-
ØP 2020-2023 2210 Rehabilitering utearealer (b.hager) (4119)	300	320	350	400
ØP 2020-2023 2220 Nærmiljøanlegg Grødem skole (5092)	2 000	-	-	-
ØP 2020-2023 2220 Utearealer skolene (4058)	325	350	375	400
ØP 2020-2023 2630 Boliger vanskeligstilte (4060)	-	4 982	4 982	4 982
ØP 2020-2023 2630 Renovering utleieboliger (4135)	3 000	1 000	1 000	1 000
ØP 2020-2023 3010 Områdeplaner (4310)	1 300	1 300	1 300	1 300
ØP 2020-2023 3100 Startlån (3005)	25 000	25 000	25 000	25 000
ØP 2020-2023 3320 Asfaltering (4031)	500	500	500	500
ØP 2020-2023 3320 Gang/sykelstier (4030)	500	500	1 000	1 000
ØP 2020-2023 3320 Nyanlegg gatelys (4026)	1 500	1 500	1 500	1 500
ØP 2020-2023 3350 Oppgradering lekeplassar (4117)	400	330	340	350
ØP 2020-2023 3350 Sentrumsutvikling, torget (4437)	250	250	250	250
ØP 2020-2023 3860 Nærmiljøanlegg (5015)	250	250	250	250
ØP 2020-2023 3910 Renovering av Randaberg kirke, innvendig (6021)	3 000	-	-	-
ØP 2020-2023 9400 Ekstraordinært vedlikehold (4017)	500	500	500	1 000
ØP 2020-2023 9400 Oppgradering fasader/tak (4326)	-	1 700	3 000	2 000
ØP 2020-2023 9400 Oppgradering kulturbygg (4328)	500	500	500	500
ØP 2020-2023 9400 Brann tekniske utbedringer (4003)	300	300	300	300
ØP 2020-2023 9400 SD-anlegg (4327)	1 000	-	-	-

Investerings tiltak Tall i 1000	2021	2022	2023	2024
ØP 2020-2023 9400 Oppgradering tekniske anlegg (4330)	3 200	1 500	200	1 000
Andre prosjekter	10 370	22 450	23 250	34 000
VAR Avløpssanering (4208)	1 000	500	500	500
VAR Utskifting bossbil (4070)	-	3 500	-	-
201 Chroomebook som investering (6001)	1 000	1 000	1 000	1 000
222 Harestad skole trinn 2 (4266) utsatt et år	-	-	-	30 000
222 Svømmebassenget på Goa utsatt (4004)	-	-	8 000	-
222 Svømmebassenget på Grødem, utsatt (4004)	-	8 000	-	-
234 Ombygging kafe til dagsenter	280	-	-	-
253 Renovering kjøkken (1001)	840	-	-	-
253-254 Bruk av eksisterende bygningsmasse (4335)	5 400	-	-	-
254 Omgjøring av Bo4 til bofelleskap med heldøgnsbemanning. (4334)	-	-	10 000	-
261 Utredning/planlegging av flere sykehjemsplasser	-	3 000	-	-
261 265 Pasientvarslingssyst. på bofelleskap og avlastn.senter, utsatt (3304)	-	4 200	1 050	-
332 Utstyr, maskiner (1001)	1 000	-	200	-
345/353/335 Utskifting biler (4139)	350	750	-	-
360 Prosjektering Maritimt vitensenter (4258) Utsatt	-	-	2 500	2 500
375 Helårsrom Vistnestunet museumsgård	500	1 500	-	-
IKKE VALGTE TILTAK				
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan				
ØP 2020-2023 2220 Harestad skole trinn 2 (4266)	-	-	30 000	-
ØP 2020-2023 2220 Svømmebassenget på Goa (4004)	-	8 000	-	-
ØP 2020-2023 2220 Svømmebassenget på Grødem (4004)	8 000	-	-	-
ØP 2020-2023 2610-2620 Pasientvarslingssystem på bofellesskap (3304)	4 200	1 050	-	-
ØP 2020-2023 2620 Bersageltun utsatt, KS-vedtak (4134)	11 000	11 000	-	-
ØP 2020-2023 2620 Ombygging DPS til PU-boliger (4426)	3 000	-	-	-
ØP 2020-2023 3600 Prosjektering Maritimt vitensenter (4258). Utsatt	-	2 500	2 500	-
Andre prosjekter				
335 Frisbeegolf (1001)	200	-	-	-
391 Stoler og bord til kirkestua (6013)	250	-	-	-
393 Navnet minnelund Grødem kirkegård (6017)	-	150	500	-
393 Parkmessig tilrettelegging med belysning av Grødem kirkegård	-	-	-	1 000
393 Utvidelse av Randaberg kirkegård 6019	3 500	3 500	-	-